

ویژگی های شعر جنگ را با توجه به نظرگاه نویسنده ی کتاب «گزیده شعر جنگ»، می توان این گونه شمار آورد. سرودن شعر جنگ کار آسانی نیست به ویژه که در گونه های ادبی ایران و میراث ادب گذشته به جز شاهنامه که بخش اصلی رزم های آن به حوزه اساطیر متعلق است. نمونه و الگویی ارزشمند از «شعر جنگ» وجود ندارد تا سرمشق معاصران قرار گیرد.

۲- شعر و جنگ در وجه غالب خود، خود جوش و بی غرض است. شاعران شعر جنگ - خوب یا بد - هرچه سروده اند بدون تکلف و بدون توجه به مأموریت های اداری بوده است. هیچ شاعری در آن روزگار رباعی یا غزل نمی گفت تا صدای دهه خود باشد.

۳- در شعر جنگ، صنعت گری، یا ساده است و یا اصولاً کمتر به چشم می آید و می توان گفت خیال و عنصر پررمز و راز خیال انگیزی در شعر جنگ پیچیده نیست، چون واقعیت درشتناک جنگ از خیال شاعران رنگین تر است.

۴- در شعر جنگ، لحن یأس و ناامیدی و روایت شکست ها، مقطعی نیست یا اگر هست، با وعده پیروزی نهایی توأم و عجین است.

۵- در شعر جنگ «من فردی» شاعر جای خود را به «من جمعی» می دهد. فردیت شاعر، در مابقی رزمندگان و حامیان نبرد، تا سرحد امکان کم رنگ شده است.

در مجموع ساختار شعر جنگ، ساختاری روایی است که با شکل خبری آغاز می شود. خبر از جنگ است، جنگی که در آن دشمن از تاریکی شب استفاده می کند و به مردم بی دفاع حمله می برد. هر گزاره، مقدمه ای است برای خبر بعدی، تا شعر به حرکت تکاملی خود ادامه دهد و به پایانه ی شکل واقعی و گزاره ی آخرین برسد.

در چنین ساختاری پایه های استحکام و انسجام شعر و شکل درونی آن کاملاً بر محور محتوا می چرخد و این وحدت موضوع و محتوا است که پاره ها و بندهای جدا از هم شعر را به هم پیوند می دهد و بیشتر صوری است تا باطنی و با این وجود شعر از تصورات شاعرانه خالی نیست و تصویف های زیبایی چون:

و ساعتی دیگر

مردی خمیده پشت و شتابان

سر را به ترک بند دوچرخه

سوی مزار کودک خود می برد

تنفس صبح ص ۱۵

همزمان با قهرمانانی که وجودشان همچون ید آهنینی کشور را از

حمله ی دشمن تجاوزگر حفظ کرد، شعرا نیز برای ثبت آن وقایع به منظور رسالت خود قلم بر دست گرفتند و به ثبت هنری لحظه و لحظه حقایق تلخ و شیرین هشت سال دفاع مقدس پرداختند. بویژه اشعار شاعرانی که خود در حوادث اجتماعی و حرکت های سیاسی حضوری فعال داشتند. این شاعران از آن دسته سرایندگانی نبودند که تنها از دریچه اندیشه و نظر خود به حوادث بیرونی و تغییرات اجتماعی بنگرند تا در تصویر آنها جهتی همسو با زمینه های غالب اندیشه ها و حال و هوای درونی خود اتخاذ نمایند، بلکه این عوامل بیرونی بود که احساسات و ادراکات مناسب و هماهنگ با خود را در ذهن و اندیشه آنها برمی انگیزد علاوه بر حوادث دوران انقلاب مقوله جنگ با ابعاد و گستردگی فراوانش چشم انداز جدیدی در شعر و ادب باز نمود و تصویرهای تازه ای را در شعر پدید آورد که از احساسات و عواطف دینی، وطن پرستی و روبرویی عواطف شاعر با عوامل پیرامون و تجربه مستقیم شاعران از مسائل و جریانهای ایام جنگ و پایداری در مقابل دشمن بیگانه مایه گرفت. اصیل ترین واژه ها اصطلاحات ایرانی - اسلامی، دوباره در بین شاعران زنده شد که در شعر آنها پس از جنگ مشاهده می کنیم، زنده کردن واژگان قدیمی و از یاد رفته و بازگشتن به سنت و فرهنگ دیرینه اسلامی - ایرانی از جمله ویژگی های خاص این ایام بود. شاعر بسیجی در سنگر، از زبان شعر خود هم چنان بهره می برد که از سلاحش، واژه در نظر او مانند سلاحش مقدس بود و شعر او بیانگر آرمان و اعتقاد و جهان بینی اوست. به همین دلیل شعر سالهای نخست جنگ به دلیل شرایط خاص زمانه هدف عمده ی شاعر، تهییج توده ی مردم و بسیج نیروها و ایجاد مدلی بود، زیرا شاعر نه فراغتی داشت و نه جو حاکم بر جامعه چنین چیزی را اقتضا می کرد. بر همین مبنا بود که شاعران به جای کشف و ابداع فرم و قالبهای جدید شعری بیشتر به مضمون و محتوا ارجح می نهادند.

از ویژگیهای بارز شعر این دوره باید به نمود مضامین مختلف مربوط به جنگ در آن اشاره کرد. شاعر، تصاویر شعری خود را از واقعیت ها می گیرد و کمتر توجهی به تصاویر مخیل دارد و بیشترین توجه شاعر در این دوره به تشبیه های صریح برای بیان واقعه گویی بر مبنای اخبار جنگ است.

ای فروتن نیرومند

ایستاده ایم در کنار تو سبز و سربلند

دنیا دوزخ اشباح هولناک است

و تو آن درخت گردوی کهنسالی

از آسمان سبز ص ۱۵

قیصر و آغاز شعر جنگ

مریم نظرچوب مسجدی*

چکیده: در این مقاله سعی شده است تا پس از تحلیل و توصیف شعر جنگ در ایران به آثار یکی از آغازگران شعر جنگ پرداخته شود و نمونه‌هایی از اشعار این شاعر با تحلیل بیان گردد.

کلید واژه‌ها: شعر جنگ، ادبیات، حماسه، مقاومت، قیصر

مقدمه: بی تردید وقوع جنگ و نزاع، از پیشینه‌ای دیرینه برخوردار است و به واسطه‌ی وقوع نزاع و جنگ، به محض تهاجم یک طرف، طرف مقابل موضع مقاومت در پیش خواهد گرفت و به عبارت دیگر، وقوع جنگ به طور طبیعی پدیده‌ی تهاجم و مقابله را در پی خواهد داشت و پس از وقوع جنگ و بروز پدیده‌ی مقاومت، نوبت به ادبیات مقاومت و پایداری خواهد رسید، زیرا ادبیات هر ملت، دیوان مفاخر و آینه آداب، اخلاق و سنن آنهاست. ادبیات، نشانی از عواطف و احساسات شاعر از حوادثی است که در دنیای پیرامون وی رخ می‌دهد و خود آن را تجربه و احساس می‌کند و به کمک ذوق هنری در قالب الفاظ رنگین و کلمات آهنگین به تصویر می‌کشد تا خواننده، شعرش را در فضای فکری و عاطفی خود قرار دهد.

انقلاب و جنگ تحمیلی عراق علیه ایران، نه تنها ساختارهای سیاسی و اجتماعی را به کلی دگرگون ساخت، بلکه تحولی بنیادین در تمام عرصه‌های فرهنگی از جمله شعر و شاعری پدید آورد، به آیینی که هم شکل و قالب و هم ویژگی‌های زبانی و محتوا و پیام اشعار را دگرگون ساخت. مضامین، اندیشه‌ها و تصویرهای تازه‌ای در ادبیات این دوره پدید آمد که بیشتر از تحولات سیاسی و اجتماعی الهام یافته بود.

زندگی مردم ایران در دوران جنگ تحمیلی و هشت سال دفاع مقدس آمیخته با مفاهیم جنگ بود، پس ضرورت داشت که شاعران نیز از جنگ بسرایند، شعری که در قالب‌های گوناگون اعم از سنتی و نو (نیمایی) و سپید، شکل گرفته و به تدریج رو به کمال رفت.

جنگ تحمیلی پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران یکی از بزرگترین رویداد و پدیده‌های تاریخ کشور ماست که مضامین گوناگونی را در اختیار شاعران قرار داده است. از جمله یکی از این موضوعات مربوط به مقاومت می‌باشد. «شاعران و نویسندگان در حوزه این مسئولیت، نخستین آثار ادبی خود را با موضوعاتی چون میهن پرستی، آزادی خواهی، حق طلبی و دینداری ارائه نمودند. در حوزه مسئولیت دوم، آثار ادبی آنها مشمول است از موضوعاتی چون دعوت به مقاومت، توصیف حماسه‌ها و ستایش رزمندگان، تهدید به انتقام از دشمن و رجز خوانی. در حوزه مسئولیت سوم، آثار ادبی شاعران مقاومت، آراسته است به موضوعاتی چون سوگنامه شهیدان، توصیف کشتار و ...».

اما دیگر قلم زبان دلم نیست
گفت:

باید زمین گذاشت قلم ها را
دیگر سلاح سرد سخن کارساز نیست
باید برای جنگ
از لوله تفنگ بخوانم
با واژه فشنگ
تنفس صبح ص ۱۰

در واقع شاعری چون قیصر به جای سرودن شعر درباره ی جنگ، خود خواننده را به جنگ دعوت می کند و در حقیقت به جای توصیف شعر، تصویر آن به گونه ای است که مخاطب خود را در تنگنای معرکه حس کند، می پردازد.

روزهای آغازین جنگ تحمیلی، پس از شروع تجاوز رسمی عراق به خاک ایران، شعری چون قیصر امین پور، مردم مسلمان ایران را با کلماتی، دعوت به قیام و مقاومت و ایثار نمودند. آنها با هشدار به مردم مسلمان از جمله سپاهی و بسیجی و ... با پیام شهیدان، همه را تحریک به دفاع از کشور نمودند. از آنجایی که هدف شاعر در زمان بحران فقط دادن پیام به شنونده است. بنابراین زیاد بر کارکرد ادبی توجه ندارد و تنها مسئله ی مورد اهمیت شاعر در این زمان کارکرد عاطفی و همدلی و انگیزشی است.

آن سیزده نهال بسیجی
که سبز نشده خط لپه‌اشان
آنگونه سرخ گشت سراپاشان!

تنفس صبح ص ۴۱
قیصر در شعرش از یک گروه متحد و نترس سخن می گوید کسانی که برای رسیدن به هدف خود، سیمرخ وار یکی شده اند.

آغاز شد حماسه ی بی انتهای ما
پیچید در زمانه طنین صدای ما
آنک نگاه کن که زخون نقش بسته است
بر اوج قله های خطر جای پای ما
تنفس صبح ص ۷۹

قیصر امین پور در اشعارش به «من» اهمیت چندانی نمی دهد و اعتقاد داشت که در جایگاه حرکت «ما» شدن وجودش به چشم می آید. و هم چنین وی در آثار نیمایی و سپید به شدت ابداع و نوجویی را پیشه ی خود ساخته و از آغاز دهه ی ۶۰ مسیر خود را در شعر نو به خوبی مشخص کرده بود.

افتاد

آنسان که مرگ
آن اتفاق سرد
می افتد

او سبز بود و گرم که

افتاد / تنفس صبح ص ۲۲

و اما رباعی و دو بیتی که در دوره ی انقلاب اسلامی جان تازه ای گرفت و بیشتر شاعرانی که آغازگر جریان شعر انقلاب بودند به این دو قالب توجه ویژه ای داشتند. قیصر امین پور نیز یکی از کسانی بود که در احیای دوباره ی رباعی و دو بیتی نقش شایانی داشت.

مجموعه «در کوچه آفتاب» در قالب های دو بیتی و رباعی سروده شده است هرچند رباعیات و دو بیتی قیصر حال و هوایی تازه داشت ولی بیشتر موضوعات دوبیتی وی، سوگ سروده و بزرگداشت شهیدان است.

بیا ای دل از اینجا پر بگیریم

ره کاشانه دیگر بگیریم

بیا گم کرده دیرین خود را

سراغ از لاله ی پرپر بگیریم

در کوچه آفتاب ص ۱۰۳

قیصر، شاعر فرصت های کوتاه

شعری است. نقاشی است که با

مجموعه ی تابلوهایش گالری یک شعر

بلند را تشکیل می دهد. در قطعات

بلند شعر امین پور خواننده هر لحظه

حادثه ای است. حادثه ای در فکر نه

در تصویر / او را / وقتی که کاشتند /

هم سبز بود هم سرخ / آنگاه / آن یار

بیقرار / آرام در حضور خدا آسود /

هرچند سرخ سرخ به خاک

افتاد / اما / این ابتدای سبزی او

بود /

تنفس صبح ص ۳۳

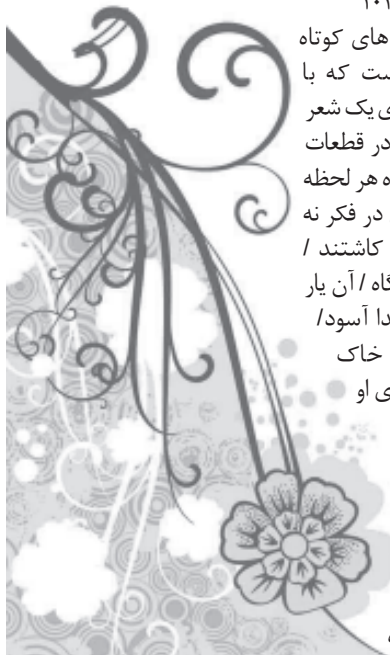
قیصر در سروده های

شعر جنگ نوعی تعهد

اجتماعی داشت. آن

چه مسلم است قیصر

برادر جنگ بود زیرا عمده

داشت تا با قلم های خونیشان، خون نام این قبیله را بنگارند. اوج احساسات خالصانه را می توانیم در آثار هنرمندانی مشاهده کنیم که قلب مجروحشان برای انقلاب ، شهدا و امام می تپید و در شعر اینچنین بر کرسی افتخار نشست.

شاعرانی چون سلمان هراتی - قیصر امین پور - حسن حسینی - و ... توانستند بلندترین مضامین اجتماعی، انسانی، دینی را بر صحیفه ادبیات بنگارند و این گونه بود که شعرا جنگ به در طول مدت کوتاهی به قله های رفیعی دست یافت که انتظار آن نمی رفت.

این شاعران که خود در جبهه حضور داشته اند و خون و تحرک جبهه ها در خون و قلب آنها جریان داشت و شعرهایشان دوش به دوش رزمندگان در خط مقدم و در سنگرها و خاکریزها و صحنه های رزم و پیکار حضور داشته و با آنان تکبیر پیروزی سر داده و عرصه های خون و خطر را با گوشت و پوست خود حس کرده اند و شعرشان گواه این مدعاست. هر کدام از این شاعران و شعرشان، در جایگاهی خاص از قدرت شعری خود از صنایع شعری و فضای مناسب و تصویرهای تازه و ترکیبات جدید استفاده کرده اند و برخی نیز با همان کلمات قدیمی و نوع کلاسیک مفاهیم سنتی کلمات، شعر گفتند و بعضی دیگر، ترکیبات جدید و بکری ساختند. به همین دلیل به کار گرفتن ترکیب هایی نظیر: زلال نور ، آیینه آفتاب، گلوآژه نور، رایحه نسیم، تفسیر سپیده با صبح شرور، آیات ظهور، بهار جاری، باغ گل، بذر سحر، لطف بارانی، آواز آب و نبض آب که در شعر حماسی کلاسیک جای ظهور ندارند. اما آفرینش های فوق از عناصر طبیعت، که شاعر در میان رزمندگان و میدان های پیکارشان و پشت سنگرها و خاکریزشان و در فریادشان و گرماگرم روی در روی شان ادراک کرده و می خواهد که تلفیق دو مفهوم را که به صورت عینی در آن صحنه های خطر دیده است، با انتخاب و یا قرار دادن واژه ها در کنار یکدیگر ، در حماسه بزرگ به تصویر کشد.

بدون شک شعر انقلاب و شعر جنگ با نام قیصر امین پور گره خورده است. قیصر امین پور، از شعرهایش می آید، جنوبی است و اهل «گنوند». منطقه ای در محدوده دزفول. به همین خاطر است که جنگ را می توان در اشعار روزگار جوانی اش به دیده ذهن دید و پریشان شد و بارید. حال اگر بخواهیم شعری از جنگ بگوییم، به سراغ شعر قیصر امین پور می رویم. همان کسی که روزی اینگونه سرود.

می خواهم
شعری برای جنگ بگویم
شعری برای شهر خودم

شاعران این دوره، گاه در شعر خویش بی هیچ تکلف و تصنعی با صمیمیت و صداقت هرچه تمامتر دعوت کننده ی رزمندگان و امت مسلمان به ادامه مبارزه و استقامت در مقابل دشمنان می شوند و بدین ترتیب می کوشند دین خویش را نسبت به جامعه و مردم خود ادا کنند.

شعر جنگ از نظر بار عرفانی و ارزشهای انسانی، از دوره های پرافتخار شعر فارسی به شمار می رود. کاربرد مسائل فراوان سیاسی، اجتماعی، وطنی و فرهنگی به ویژه مسائل مربوط به حوزه جنگ و دفاع مقدس است. شاعر از مخاطبان خود می خواهد که در پرتو این عناصر مقدس ، جوانمردی، شجاعت و مقاومت را سرلوحه خود قرار دهند.

باید اذعان داشت که در حوزه ادبیات عرفانی در این دوره، واقع گرایی و آرمان گرایی با هم توأم گشته است.

موجیم و وصل ما از خود بریدن است
ساحل بهانه ای، رفتن رسیدن است
تا شعله در سریم ، پروانه اخگریم

شمعیم و اشک ما، در خون تپیدن است

هنر و ادبیات اگرچه توسط هنرمند و شاعر ایجاد می شود، اما به هرحال تحت تأثیر جامعه و حوادث آن قرار دارد. هرچه واقعه ای بزرگ تر باشد و تأثیر آن بر اجزای جامعه بیشتر، آثار آن بر هنر و ادبیات هم گسترده تر خواهد بود. همان گونه که انقلاب و جنگ تحمیلی عراق علیه ایران در ابعاد مختلف اجتماعی تأثیر گذار بود. شعر نیز از این توفیق بی نصیب نماند و رنگ و بوی انسانی و الهی گرفت. هشت سال دفاع مقدس که تجلی رشادتها و شهادتهای این ملت مظلوم بود، هنرمندان را بر آن

چندین تابستان است
که در خون و آفتاب می رقصی
کجای زمین از تو عاشقتر است
از آسمان سبز ص ۱۳

قیصر امین پور از دوران فعالیت خود و دوران دفاع مقدس اش، اشعار فراموش نشدنی بر جای گذاشته است که تعهدات قلبی شاعری دردمند، انقلابی و آرمانخواه کاملاً در آن هویداست.

نگاههای اصیل، عمیق و انسانی او به مقولاتی چون: شهادت و دفاع مقدس از جمله نگاههای نابی است که نظیر آن را نزد کمتر شاعری می توان یافت. از قیصر معمولاً به عنوان شاعر متعادلی یاد می شود که حتی زیبایی کلام و نگاه هم در شعر او از افراط و تفریط به دور است. شعر قیصر یکی از معدود ردیاهایی است که نه تنها در جریان شعر امروز مسیر خود را گم نکرد بلکه شعرگر جهانی شد.

ویژگی زبانی او در عین سادگی و روانی، از زیبایی چشم گیری برخوردار است، مثلاً شعرهای لحظه ی سبز دعا، حضور لاله ها و لحظه شعر گفتن، شعر و ادبیات پایداری، از آنجایی که انسان بر روی این کره خاکی زندگی می کند و به حیات خود ادامه می دهد، محدود کردن آن در یک دوره خاص بی معناست. زیرا شعر جنگ مختص زمان نبرد نیست، هرچند که در موقعیت جنگ احساس شاعر برای سرودن شعر جنگ آماده تر است، ولی فرهنگ مقاومت در برابر تجاوز و حفظ مرزهای کشور همواره باید در نظر شاعران قرار داشته باشد و این فرهنگ باید حضور خود را در شعر متعهد حفظ کند. پس جنگ بین فقر و غنا، جنگ بین ایمان و کفر، جنگ بین عدالت و بی عدالتی، که همواره در شکلهای مختلف حضور داشته و خواهد داشت. شاعران با الهام از جنگ هشت ساله ملت ایران و حماسه هایی که توسط فرزندان این مرز و بوم در طول دوران جنگ هشت ساله خلق شده است، کار ارزشمندی ارائه می دهند. شاعران، امروز باید با نگاهی معرفت شناسانه و با بکارگیری مؤلفه های زیباشناسانه، روایت جنگ را به شاهکارهای ادبی تبدیل کنند که خواندن آثارشان برای آیندگان دلنشین و جذاب باشد. تا ابد مردم ادب دوست جهان به چشم شگفتی و ستایش به این نگاه کنند و آن را بخوانند. خلق چنین آثاری باعث هویت بخشی و حفظ غرور دینی و ملی می شود.

در پایان سخن، اینکه آثار هنری و ادبی باید با کامل ترین و مؤثرترین زبان و درخشان ترین تصاویر، دفاع جانانه ملت را به آیندگان بنمایاند.

حرف این است که در شعر نباید شعار داد چرا که امکان دارد آن وقت شور و شعور یک ملت عظیم در نبردی پاک در زیر این شعارها پنهان بماند و فراموش شود. بلکه باید با کلامی عمیق عشق، ایثار شگفت انگیز جوانان، دلیری در جنگ را با رنگی از تقدس مذهبی بیان کرد و هنرمند، جنگ را در هنر و یا هنر را در جنگ نشان دهد.

با هرچه دهان زخم در تن می گفت
از راز عروج خویش با من می گفت
آن روز لبان بسته ی چشمانش
با من سخن از چگونه رفتن می گفت

پی نوشت:

۱- نامه پایداری، به کوشش دکتر احمد امیری خراسانی، ص ۳۸۶

۲- گزیده شعر جنگ و دفاع مقدس، از دکتر حسن حسینی صص ۱۸-۱۶

منابع:

۱- امیری خراسانی، احمد، نامه پایداری، انتشارات حفظ آثار و نشر ارزش های دفاع مقدس، تهران، ۱۳۸۷.

۲- امین پور، قیصر، تنفس صبح، انتشارات حوزه هنری، تهران، چاپ اول ۱۳۶۳.

۳- امین پور، قیصر، در کوچه آفتاب، انتشارات حوزه هنری، تهران، چاپ اول ۱۳۶۳.

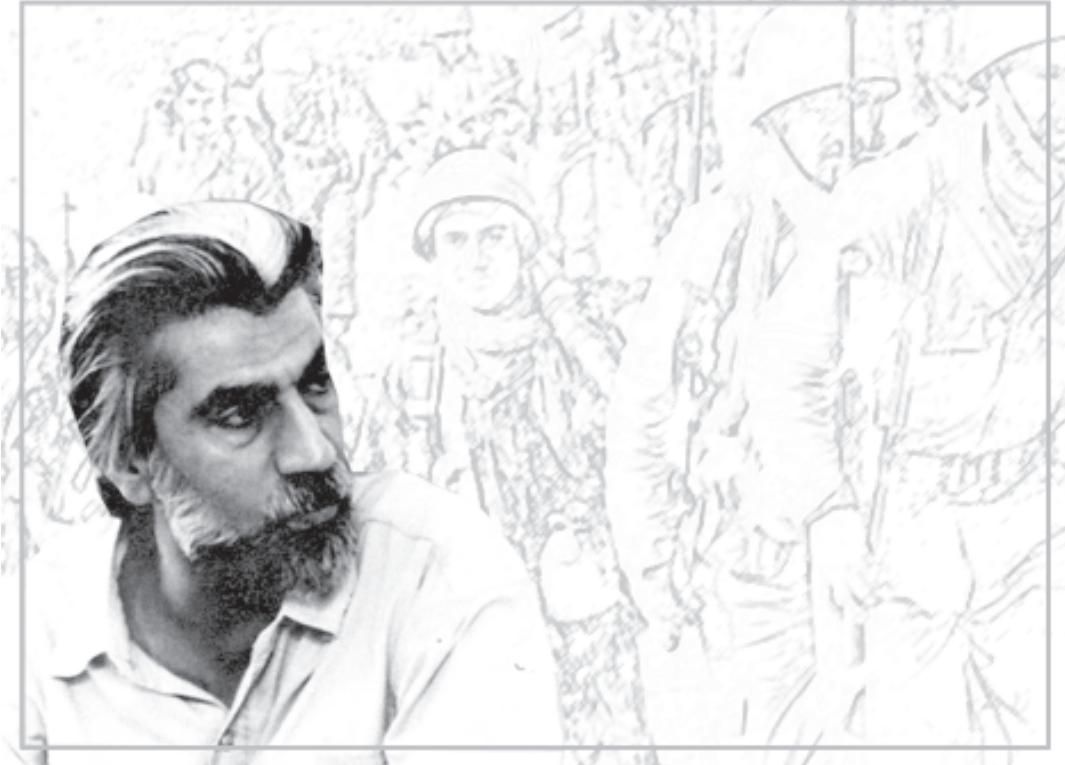
۴- ترابی، ضیاء الدین، شکوه شقایق، انتشارات سماء قلم، قم، چاپ اول ۱۳۸۴.

۵- حسینی، حسن، گزیده شعر جنگ و دفاع مقدس، انتشارات سوره مهر، تهران، چاپ دوم ۱۳۸۷.

۶- قاسمی، حسن، صور خیال در شعر مقاومت، انتشارات فرهنگ گستر، تهران، چاپ اول ۱۳۸۳.

۷- محقق، جواد، شکفتن در آتش، انتشارات اردیبهشت، تهران، چاپ اول ۱۳۸۷.

۸- هراتی، سلمان، از آسمان سبز، انتشارات حوزه هنری، تهران، چاپ اول ۱۳۶۴.

از چشم و شهید
یک قطره اشک شوق بگیرید
یا آبخار پاک تواضع
یا از خشوع محض
قلبی و گردنی بتراشید
فواره‌ای ز نور بکارید
از آستین روشن تسلیم

دستی به رسم وام بگیرید تنفس ص ۶۰

و لحن حماسی شعر این دوره و صراحت، صداقت و صمیمانه بودن شعر و بیان وقایع جنگ بدون هیچ گونه تصویرسازی‌های تخیلی و استفاده از صنایع شعری از ویژگی‌های دیگر این دوره است.

که روح حماسی به تمام معنا در کالبد شعر دمیده می‌شود و با جان فشانی‌ها و حماسه‌آفرینی‌های رزمندگان اسلام و بالطبع استفاده شاعران از تمامی امکانات شعر برای به تصویر کشیدن روح و جان تمامی صحنه‌های دفاع و بیان عشق و ایثار و از خود گذشتگی عزیزان رزمنده تجلی حماسه را نشان می‌دهند.
ای شکیبایی شکوهمند

اشعار وی در فضای آرمان‌های انقلاب و جنگ سروده شده است. از بین آثار قیصر امین پور که حاوی مهم‌ترین شعرهایی است که وی در آن به جنگ و تبعات آن پرداخته است، تنفس صبح و در کوچه آفتاب می‌باشد که در سال ۱۳۶۳ انتشار یافته‌اند.

ای خوشا خروشدیدن، جاودانه جوشیدن / همچو رود ناآرام زین کرانه کوچیدن

ای خوشا زخود رفتن مست خلسه‌ای خونین / سرخوش از سماعی سرخ، عارفانه رقصیدن
تنفس صبح ۱۰۶

در شعر قیصر تفاوت محسوسی از نظر زبانی با شعر پیشینیان دیده می‌شود.

لازم به ذکر است که شرایط ویژه جنگ، واژه‌ها و تعبیرات تازه‌ای را وارد شعر کرد از جمله عناصر طبیعی چون، لاله، گل، پرنده و نور که بار مفهومی جدیدی به خود می‌گیرد و هم‌مایه‌های لفظی جهت انگیزش عاطفی و تصویرسازی شاعرانه در عرفان هستند. این واژه‌ها و مفاهیم دوران جنگ در زبانی پر از احساس و عاری از تکلیف و قیصر رنگ و بویی تازه می‌یابد.